

Torturutsatte i den norske asylprosessen

**En utredning av Norges forpliktelser og
anbefalinger til praksis**

Cecilia Dinari, Birgit Lie, Nora Sveaass og Nerina Weiss

Om rapporten

å utrede UDIs forpliktelse og anbefalt praksis overfor torturutsatte i asylproseduren.

- gjennomgang av *alle faser i asylprosessen*
- særlig fokus på de rettslige forpliktelsene

-
1. Rettslig gjennomgang av internasjonale og nasjonale lovverk, regler og konvensjoner
 2. Initiativer for identifisering og dokumentasjon av tortur og CIDT
 3. Utredning av gjeldende praksis

Hovedfunn

Gjennomgående fravær av retningslinjer, rutiner, prosedyrer og kompetanse

Mangel på tydelig ansvarsfordeling mellom etatene og sektorene

Mye av strukturene er allerede på plass. Det er kun små (men mange) endringer som skal til

Utredning av gjeldende praksis

- De ansattes holdninger til og kunnskap om tortur og torturutsatte
- Torturens rolle i asylprosessen
- Identifisering og dokumentasjon av tortur i utlendingsforvaltningen
- Oppfølging av torturutsatte i asylprosessen

-
- Torturkonvensjonen og Istanbulprotokollen nærmest ukjent
 - Varierende kunnskap om tortur og annen grusom eller umenneskelig behandling
 - Lite kunnskap om hvilke rettigheter torturutsatte har krav på

Torturutsatte er en sårbar gruppe
kan ha behov for oppfølging

Tortur et av de værste menneskerettighetsbrudd

Mangel på retningslinjer, prosedyrer og tiltakskort

Tortur gir ikke automatisk opphold

- Fokus på framtidig risiko for forfølgelse

«Torturutsatte forteller stortsett uoppfordret om torturopplevelsene sine»

Stor usikkerhet knyttet til betydning av tortur i troverdighetsvurdering og vurdering av asylstatus

Få asylsøkere blir oppfordret til å dokumentere torturskader

- redusert mulighet for rehabilitering

Norges folkerettslige forpliktelser

Torturutsatte i den norske asylprosedyren

Cecilia Dinardi

Folkeretten forplikter

- FNs menneskerettserklæring
- FNs konvensjon mot tortur og CIDT
- FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter
- FNs flyktningkonvensjon
- FNs konvensjon om kvinners rettigheter
- FNs konvensjon om barns rettigheter
- Den europeiske menneskerettskonvensjonen

Retten til frihet fra tortur og CIDT

Forbudet mot tortur og refoulement

Et forbud av av absolutt karakter og rettslig bindende for Norge

Håndhevelsen skal sikres gjennom effektive, administrative og lovgivningsmessige tiltak

Ofre for tortur og CIDT

Særlige forpliktelser i asylprosedyren når det gjelder torturutsatte

Identifisering

- Effektive prosedyrer for identifisering av torturutsatte
- Særlige tiltak for identifisering av torturutsatte barn

En grundig og konkret vurdering

- Vurdering av relevante helsemessige forhold når det gjelder beskyttelsesbehov og ved spørsmålet om vern mot utsendelse
- En forsvarlig vurdering av alle relevante risikofaktorer for fremtidig tortur eller CIDT

Helsemessige forhold

- Gjennomføring av helseundersøkelser
- Helseoppfølging
- Istanbulprotokollen

Rehabilitering og forebygging

Sikre torturutsatte:

- helseutredning
- oppfølging og rehabilitering til torturutsatte med alvorlige torturskader

Sikre effektive forebyggingstiltak

THE UNITED NATIONS
CONVENTION
AGAINST TORTURE

OPCAT: Optional
Protocol to the
Convention against
Torture

Internasjonale initiativ for å identifisere tortur og nødvendige nasjonale tiltak

Nora Sveaass

Tortur – kanskje det mest destruktive og alvorlige menneskerettighetsovergrep - om å identifisere torturskader i ulike sammenhenger

Få informasjon fra personer om de har vært utsatt for tortur

Gjennom undersøkelser kunne identifisere personer som har vært utsatt for tortur

Gjennom spesielle kartleggingsprosedyrer beskrive, utrede og dokumentere tortur

Rapportere om tortur

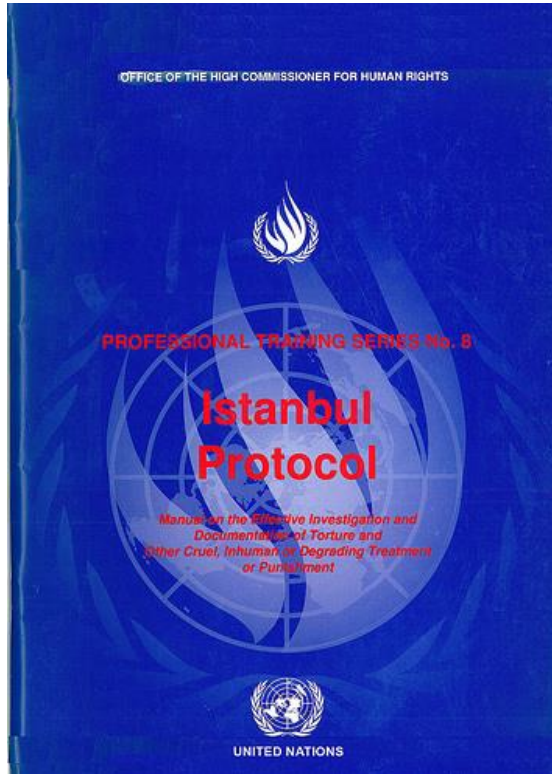

**OFFICE OF THE UNITED NATIONS
HIGH COMMISSIONER FOR HUMAN RIGHTS**

**Geneva
PROFESSIONAL TRAINING SERIES
No. 8/Rev.1
UNITED NATIONS
New York and Geneva, 2004**

Istanbul Protocol

***Manual on the Effective Investigation and
Documentation of Torture and Other Cruel,
Inhuman or Degrading Treatment or Punishment***

Istanbul protokollen (IP)

“Due to the application of classical international law, the Protocol has become an enforceable legal instrument, setting forth obligations that states must incorporate into the domestic legal realm, and that international supervisory organs must apply in their decision-making”.

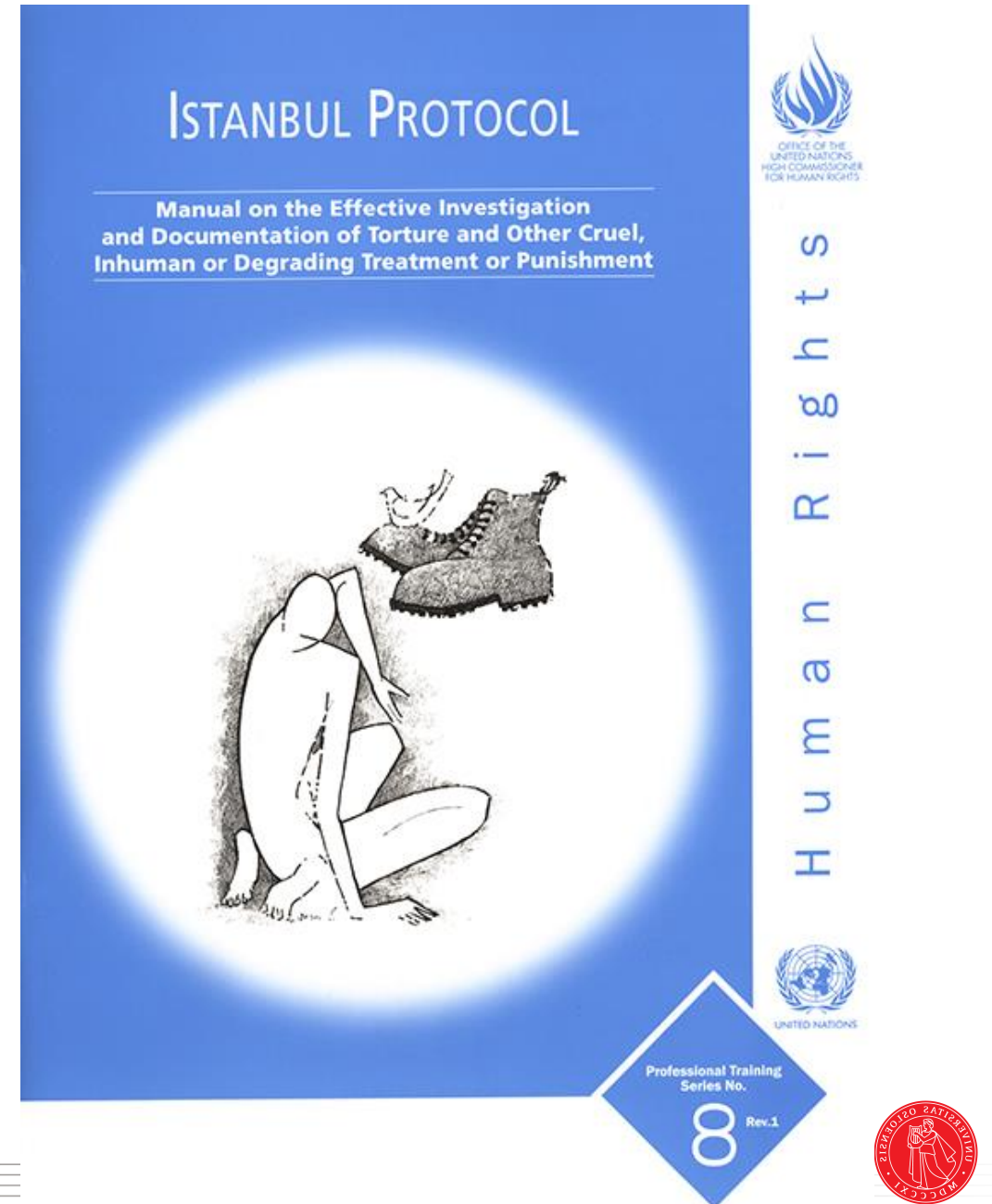
Prof. Claudio Grossman (2009), former chair of UNCAT

Hvorfor dokumentasjon

- Forebygging – styrke beskyttelse
- Bekreftelse/dokumentasjon av at tortur/CIDT finner sted
- Underbygge personers historie om overgrep/forfølgelse
- Materiale i forbindelse med etterforskning og rettslige prosesser
- Informasjon i tilknytning til erstatning
- Viktig kunnskap for videre helsemessig vurdering og tiltak

Ny versjon av IP

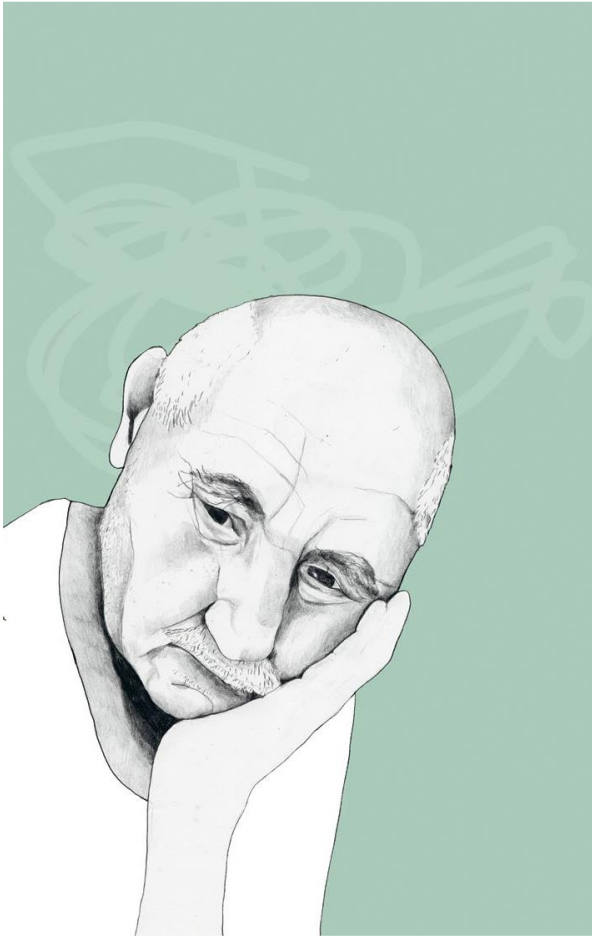
- En lengre prosess med oppdatering av protokollen
- Skal publiseres i 2021 eller 2022
- Inneholder mye konkret informasjon om undersøkelser/ dokumentasjon av torturskader

Identifisering og dokumentasjon av tortur etterlyses i ulike sammenhenger

- FNs traktatorganer (komiteer) i forbindelse med staters periodiske rapportering
- Spesialrapportører og mekanismer med besøksmandat
- Regionale systemer:
 - Den europeiske komite for forebygging av tortur (CPT)
 - EUs direktiver og retningslinjer for asylsøkere
- Diverse NGO initiativ – IRCT osv.

«Torturert og glemt» (Røde Kors, 2020)

- Mange initiativ og tiltak fra norsk side for å innarbeide IP og konkrete retningslinjer
- Hittil ikke veldig synlige resultater

Formålet med rapporten

- Et styrket fokus på tortur og torturutsatte i asylprosessen
- Gjennomføring av mer systematiske helseundersøkelser med henblikk på identifisering
- Etablering av gode rutiner som sikrer utredning og dokumentasjon på tvers i systemet
- Bedre oppfølging og muligheter for rehabilitering
- Styrking av kompetanse i alle ledd

